Euroopan unionin
virallinen lehti

FI
C-sarja

C/2025/284

24.1.2025

Euroopan alueiden komitean lausunto – Koheesiopolitiikan koko potentiaalin hyödyntäminen väestörakenteen muutoksen hallinnassa

(C/2025/284)

Esittelijä: Raquel GARCÍA GONZÁLEZ (ES, PES), Eurooppa-asioista vastaava pääjohtaja, Asturiasin aluehallitus

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA (AK),

1. on tyytyväinen siihen, että neuvoston puheenjohtajavaltio Unkari on asettanut prioriteeksi väestörakenteen muutoksen ja koheesiopolitiikan nimenomaisen panoksen muutoksen aiheuttamien haasteiden ratkaisemiseen. Komitea tukee myös tavoitetta sisällyttää väestökehitysasiat ja koheesiopolitiikka paremmin EU:n toimielinten seuraavan toimikauden ohjelmaan.

2. pitää myönteisenä, että väestörakenteen muutos otetaan huomioon yhdeksännessä kertomuksessa taloudellisesta, sosiaalisesta ja alueellisesta yhteenkuuluvuudesta, ja katsoo, että siihen vastaaminen on sisällytettävä konkreettisella ja tehokkaalla tavalla seuraavan kehyksen päätavoitteisiin. Väestökriisissä on kyse sekä kansallisesta että alueellisesta kriisistä, joten väestörakenteen muutosta sekä vihreää ja digitaalista siirtymää on käsiteltävä rinnakkain.

3. panee merkille, että väestörakenteen muutos on asetettu painopisteeksi nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen puitteissa tehdyissä 26 kumppanuussopimuksessa, mutta toteaa, että ohjelmatasolle sitä ei ole sisällytetty aivan yhtä usein. Komitea kehottaa hyödyntämään tulevaa väliarviointia tilanteen muuttamiseksi.

4. muistuttaa, että väestöhaaste vaikuttaa alueisiin epätasaisesti ja että sen ratkaisemisen on oltava yksi EU:n politiikkatavoitteista. Siihen liittyvät muutokset näkyvät usein alueellisella tasolla ja aiheuttavat syvää sisäistä epätasapainoa, joka on otettava huomioon koheesiopolitiikan määrärahoja jaettaessa, jottei tilanne pahenisi entisestään. Komitea painottaa, että väestöhaasteen ratkaiseminen on välttämätöntä EU:n kilpailukyvyn ylläpitämiseksi, ja kehottaa hyödyntämään koheesiopolitiikkaa strategisesti tähän tarkoitukseen.

5. huomauttaa, että väestöhaaste on monitahoinen ilmiö, jonka taustalla on moninaisia toisiinsa liittyviä seikkoja. Puhtaasti väestöllisten seikkojen ohella on syytä mainita erityisesti työttömyys, asuntojen vaikea saatavuus, palvelujen ja digitaalisten yhteyksien puute, alueiden eristyneisyys, sosiaaliseen elämään ja vapaa-aikaan liittyvät rajoitukset, byrokratia, vertikaalisten toimenpiteiden toteuttaminen ilman systeemistä visiota alueesta sekä näkemyksetön suhtautuminen asuinympäristöön.

6. korostaa, että väestöhaasteen kahdella tärkeimmällä muuttujalla, ikääntymisellä ja väestökadolla, on toisiaan vahvistava vaikutus ja siksi kartalta erottuvatkin taantuvat alueet, joille ovat ominaisia alhainen syntyvyys, pidempi elinajanodote, nettomuuttotappio sekä alue- ja paikallistason julkiseen talouteen kohdistuva paine. Kyseessä on kielteinen suuntaus, joka vuoteen 2060 ulottuvien ennusteiden mukaan yleistyy ja kiihtyy tulevina vuosikymmeninä. Näiden alueiden tilanne poikkeaa varsin paljon sellaisten alueiden todellisuudesta, joilla ylikansoitus luo paineita julkisten palvelujen tuottamiseen. Alueellinen tasapainottaminen olisikin tarpeen.

Väestörakenteen muutoksen vaikutus julkiseen politiikkaan

7. kiinnittää huomiota siihen, että kaupunkialueiden ongelmat asetetaan usein etusijalle kansallisen tason julkisessa politiikassa. Epäsuhdan ratkaisemiseksi olisi pyrittävä korjaamaa epätasapainoa, joka johtuu siitä, että ihmiset muuttavat pois maaseudulta. Tätä varten tarvitaan tietoa siitä, millaisiin haasteisiin on etsittävä ratkaisua ja millaisia väestöhaasteen erilaiset ilmenemismuodot ovat. Tällaisen tiedon sekä ongelmakohtien asianmukaisen luokittelun perusteella voidaan toteuttaa nykyistä tehokkaampia toimenpiteitä. Toimenpide-ehdotuksissa on aina otettava huomioon alueellisen tasapainon tarve, ja ne on mukautettava kunkin alueen tarpeisiin ja ongelmiin, olipa sitten kyse väestökadosta kärsivistä alueista tai alueista, jotka ovat ylikuormittuneet päinvastaisen ilmiön vuoksi (asuntopula, julkisiin palveluihin kohdistuva paine, laiton maahanmuutto jne.).

8. muistuttaa, että väestöhaasteisiin – erityisesti syntyvyyden laskuun ja työikäisen väestön supistumiseen – vastaaminen edellyttää yhdennettyä ja järjestelmällistä toimintamallia, ja viittaa tässä yhteydessä myös AK:n hiljattain antamiin lausuntoihin, jotka koskevat väestökehityksen toimintavälineistöä ([1]) sekä laillista muuttoliikettä ja osaajien houkuttelemista EU:hun ([2]).

9. painottaa, että väestöhaaste heikentää paikallistalouksien kilpailu- ja selviytymiskykyä. Väestön ikääntyminen ja aivovuoto (erityisesti nuorten poismuutto) vaikeuttavat sukupolvenvaihdosta tuotantojärjestelmissä luomalla nk. osaamiskehitysloukkuja ja ilmenevät työikäisen väestön nopeana vähenemisenä ja koulutettujen ihmisten vähyytenä. Kehityssuunta aiheuttaa huolta alkutuotannon alalla, jolle työllistyminen ei ole sosiaalisesti tavoiteltavaa.

10. suosittaa koheesiopolitiikkaan sisältyvien ympäristötoimien tehokasta yhdistämistä väestökadon torjuntaan tähtääviin toimiin niin, että samalla otetaan huomioon näiden vaikutus ensiksi mainittuihin, ja muistuttaa, että maaseudun väestökato ja taloudellisista toiminnoista luopuminen maaseutualueilla edistävät osaltaan maatalouden biologisen monimuotoisuuden köyhtymistä ja maisemien muuttumista. Nämä seikat saattavat muodostaa uhkan tilanteessa, jossa ilmastonmuutos lisää luonnonkatastrofien, kuten tulipalojen, riskiä. Komitea painottaakin, että maaseutualueiden elvyttämiseen ja väestökadon ehkäisemiseen tähtäävissä strategioissa olisi keskityttävä siihen, että kestävästä maa- ja metsätaloustoiminnasta tehtäisiin houkuttelevaa nuorille maataloustuottajille ja metsänhoitajille. Tähän kuuluu erilaisten luonnon kannalta suotuisten käytäntöjen, kuten peltometsäviljelyn ja luonnonläheisen metsänhoidon, edistäminen.

11. huomauttaa, että kuten Enrico Lettan raportissa todetaan, Euroopassa jokaisella on oltava tosiasiallinen oikeus jäädä asumaan haluamaansa paikkaan. Tästä syystä, ja joidenkin alueiden väestökehitykseen liittyvät vaikeudet huomioon ottaen, toimivaltaisilla viranomaisilla olisi oltava keinoja, joilla ne voivat helpottaa toimeentulonsa kyseisille alueille rakentavien, erityisesti pk-yrittäjien, mahdollisuuksia kehittyä ja kilpailla Euroopan sisämarkkinoilla. Lisäksi, kuten Draghin raportissa korostetaan, Euroopan talousmallin kilpailukyky ja menestys edellyttävät riittävää, vihreän ja digitaalisen siirtymän vaatimuksiin soveltuvaa työvoimaa. Tavoitetilanteeseen päästään ainoastaan panostamalla tasapainoisella ja oikeudenmukaisella tavalla toimenpiteisiin, joiden avulla voidaan vastata väestökehityksen haasteeseen kaikkialla Euroopassa.

12. korostaa kiireellistä tarvetta soveltaa kokonaisvaltaista kehittämispolitiikkaa, jolla tuetaan elinvoimaisia, osallistavia ja selviytymiskykyisiä maaseutuyhteisöjä ja vastataan nykyisten, myös perheen perustamista suunnittelevien, ja mahdollisten tulevien asukkaiden tarpeisiin. Komitea muistuttaa, että naisilla on keskeinen rooli väestörakenteen muutoksessa ja koheesiopolitiikassa. Sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen liittyvää sukupuolipa-radoksia voidaan purkaa kokonaisvaltaisella sukupuolten tasa-arvopolitiikalla, jolla luodaan edellytykset naisten yhtäläisille mahdollisuuksille ja turvataan naisten mahdollisuus toimia aktiivisina kansalaisina ja osallistua yhteiskunnalliseen elämään. Komitea tähdentää niin ikään, että laillinen muuttoliike ja muuttajien tehokas kotouttaminen auttavat lieventämään työmarkkinapaineita, täyttämään osaamisvajetta, tuomaan helpotusta työvoimapulaan ja edistämään talouskehitystä väestökadosta kärsivillä alueilla.

([1]) Euroopan alueiden komitean lausunto – Väestörakenteen muutos Euroopassa: toimintavälineistö (EUVL C, C/2024/7062, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7062/oj).

([2]) Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Laillinen muuttoliike – Osaajien houkutteleminen EU:hun” (EUVL C 79, 2.3.2023, s. 59).

13. huomauttaa, että monet raja-alueet kärsivät väestöhaasteista suhteettomasti keskus- ja pääkaupunkialueisiin verrattuna, ja korostaa, että rajatylittävä yhteistyö ja erityisesti rajatylittävät julkiset palvelut voivat auttaa raja-alueita tarjoamaan parempia palveluja kansalaisille, parantaa merkittävästi elämänlaatua näillä alueilla ja keventää näin niiden väestöhaasteita. Komitea peräänkuuluttaakin lisää investointeja Interreg-ohjelman rajatylittävän yhteistyön osa-alueelle osana EU:n alueiden väestökehityksen haasteisiin vastaamiseen tähtäävää strategiaa ja korostaa tässä yhteydessä myös yhteentoimivuuden edistämisen merkitystä.

14. toteaa, että tieto- ja viestintätekniikka (TVT) tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia väestökadosta kärsiville alueille, erityisesti maaseutualueille. Etätyö, etälääketiede, digitalisaatio ja prosessien automatisointi voivat auttaa tekemään näistä alueista houkuttelevampia ja parantamaan niiden kilpailukykyä. Esteiden poistamista ja mahdollisuuksien hyödyntämistä helpottaa älykkäisiin kyliin perustuva toimintamalli, ja sitä voidaan hyödyntää myös tietojenkeruuseen ja -käsittelyyn, josta voi olla apua näiden alueiden hallinnoimisessa ja suunnittelussa. Komitea katsoo, että koheesiopolitiikalla olisi edistettävä TVT:hen liittyviä mahdollisuuksia toteuttaa muutoksia.

15. korostaa, että väestöhaasteeseen vastaaminen edellyttää kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien aktiivista kuulemista ja tosiasiallista osallistumista keinona luoda uusia monitasoisen hallinnon kehyksiä, joiden avulla voidaan turvata paikallisyhteisöjen säilyminen myös tulevaisuudessa ja lisätä niiden vaikutusmahdollisuuksia. Paikallisilla toimintaryhmillä on yhteisölähtöisten paikallisten kehittämisstrategioiden kautta keskeinen rooli tässä prosessissa. Leader-ohjelmat ovat esimerkki tämäntyyppisistä maaseutualueilla toteutetuista menestyksekkäistä aloitteista, joiden tavoitteena on vastata väestöhaasteeseen ja hillitä sen haittavaikutuksia.

Väestörakenteen muutosprosessissa olevan alueen käsite ja sen strateginen arvo

16. huomauttaa, että väestörakenteen muutosprosessissa olevien alueiden määrittely on välttämätön edellytys sille, että väestörakennetta koskeva näkökulma voidaan sisällyttää koheesiopolitiikkaan ja sen välineisiin. Komitea katsoo tässä kohtaa aiheelliseksi muistuttaa, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 174 artiklassa korostetaan, että EU vahvistaa taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuuttaan vakavista ja pysyvistä luontoon tai väestöön liittyvistä haitoista kärsivillä alueilla. Väestörakenteen muutosprosessissa olevan alueen määritelmän tarkoituksena on helpottaa EU:n laajuista ymmärtämystä ja tiedonvaihtoa asianmukaisista toimenpiteistä, joilla voidaan puuttua tehokkaasti väestörakenteen muutokseen. Sillä ei ole tarkoitus korvata tähän asti käytettyjä alueluokkia.

17. korostaa, että tämänhetkisessä tilannearviovaiheessa on tärkeää edistää pohdinta- ja suunnitteluprosessia, jonka pohjalta väestörakenteen muutosprosessissa olevan alueen käsite voidaan määritellä asianmukaisesti ja ottaa käyttöön seuraavalla kaudella.

18. toteaa, että väestörakenteen muutosprosessissa olevien alueiden määrittelyssä on varauduttava ottamaan huomioon tavanomaisesta poikkeavia indikaattoreita, kuten väestön kehitys ja tiheys, asutuksen hajanaisuus, ikääntyneiden (yli 65-vuotiaiden) ja lasten (alle 5-vuotiaiden) prosenttiosuudet, maanpinnan korkeus ja keskimääräinen kaltevuus sekä peruspalvelujen, kuten terveydenhuolto-, koulutus-, lasten- ja vanhustenhoito-palvelujen, vammaisten avustuspalvelujen, sosiaalisen asumisen palvelujen sekä poliisi- ja oikeuslaitospalvelujen, saatavuus. Mahdolliseen tulevaan määritelmään on liityttävä alueiden luokittelu asukkaiden terveydentilan tason ja väestörakennetta koskevan tilanteen vakavuuden mukaan.

19. muistuttaa, että väestörakenteen muutosprosessissa olevat alueet tukevat osaltaan EU:n strategista riippumattomuutta: ne ovat tärkeitä toimintaympäristöjä pyrittäessä ratkaisemaan energiasiirtymään ja teolliseen muutosprosessiin liittyviä kysymyksiä sekä suojelemaan biologisen monimuotoisuuden, suvereniteetin ja elintarviketurvan kannalta keskeisiä ekosysteemejä.

20. panee merkille, että vallitsevalla geopoliittisella tilanteella on ollut vaikutusta tiettyjen unionin alueiden, esimerkiksi ulkoraja-alueiden, jo ennestäänkin negatiiviseen väestötilanteeseen ja että rakenteellinen epätasapaino on siksi syventynyt entisestään. Tästä syystä komitea katsoo tarpeelliseksi tuoda esiin, että väestön tasainen jakautuminen koko alueelle toimii turvallisuuden ja unionin rajojen puolustuksen suojakilpenä.

21. muistuttaa, että yksi koheesiopolitiikan suurimmista haasteista on huolehtia siitä, ettei yhtäkään aluetta tai asukasta jätetä jälkeen Euroopassa käynnissä olevissa siirtymisprosesseissa. Kahden nopeuden alueiden Euroopassa kytee EU:n rakenteita murentava alueellisen tyytymättömyyden siemen. Koheesiopolitiikan tuloksellisella täytäntöönpanolla ”tyytymättömyyden maantiede” voitaisiin kääntää ”mahdollisuuksien maantieteeksi” ([3]).

([3]) Rural Well-being : Geography of Opportunities | OECD iLibrary.

22. muistuttaa, että koheesiopolitiikan toimilla voidaan saada aikaan perinpohjaisia teollisia, ympäristöön liittyviä ja sosiaalisia muutoksia, jotka auttavat laajentamaan peruspalvelujen, liikkuvien palvelujen ja keskeisen infrastruktuurin – sanitaatio, peruskoulutus, yhteydet ja terveydenhuolto – saatavuutta, sekä lisätä osaltaan alueiden vetovoimaa, etenkin nuorten ja naisten keskuudessa, ja edistää pysyvän asutuksen ylläpitämistä.

Väestörakenteen muutos ja aluetaso

23. korostaa alhaalta ylöspäin suuntautuvan ja paikkalähtöisen tarkastelutavan merkitystä väestöhaasteisiin vastattaessa ja painottaa, että on huolehdittava pienempien kuntien ja alueellisten yksiköiden riittävistä hallinnollisista valmiuksista.

24. muistuttaa, että vihreän siirtymän ja ilmastoneutraaliuden toteutuminen vaatii sitä, että uskalletaan pohtia varsinaista suurta siirtymää eli alueellista siirtymää, joka kattaa niin vihreän ja digitaalisen siirtymän kuin väestörakenteen muutoksen. Pohdinnassa olisi pyrittävä tarkastelemaan taajamatalouslogiikasta poikkeavien uusien alueellisten mallien käyttöönottoa. Hajautettu ja tasapainoinen kasvu, jota aluesuunnittelun ja (monitasoisen) strategisen suunnittelun kautta on mahdollista saada aikaan, on koheesiopolitiikan paremman täytäntöönpanon tae, ja sen avulla voidaan välttää myös alueellista tyytymättömyyttä ja alueiden joutumista kehitysloukkuun.

25. korostaa, että väestöhaasteeseen on vastattava asianmukaisella NUTS 3 -tasoa alemmalla aluetasolla ja että on otettava tarpeen mukaan huomioon alueelliset epätasapainot, jotka johtuvat väestökehitykseen liittyvien muuttujien epätasaisista vaikutuksista. Komitea suosittaa ottamaan tämän toimintamallin käyttöön jo tällä toimintakaudella, jotta voidaan määrittää asianmukaisesti alueet, jotka tarvitsevat apua väestöhaasteen ratkaisemisessa, sekä suunnittelemaan tukiohjelmat niin, että ne toimivat tehokkaasti myös pienessä mittakaavassa paikallistasolla.

26. toteaa, että toiminnallisten alueiden rajaaminen voi auttaa saamaan tarkkaa tietoa siitä, miten väestöhaaste vaikuttaa alueisiin, eli määrittämään helpommin väestörakenteen muutosprosessissa olevat alueet ja niiden tunnuspiirteet ja lisäksi siitä saattaa olla apua sellaisen alueellisen kehyksen käyttöönotossa, jonka avulla koheesiopolitiikan määrärahoja voidaan hyödyntää tuloksellisesti.

27. huomauttaa, että toiminnallisten alueiden rajaamiseksi etenkin maaseudulla on asetettava väestöä ja peruspalveluja koskevia vähimmäisvaatimuksia, joita olisi sovellettava kaikkialla EU:ssa. Peruspalveluiden tarjonta on taattava, ja maaseutu- ja kaupunkialueiden välisen eriarvoisuuden vähentämiseksi on huolehdittava siitä, että niitä on saatavilla kestoltaan kohtuullisen matkan päässä. Tämän vuoksi on syytä panostaa väestöennusteet huomioon ottavaan ja maankäytön kannalta järkevään strategiseen aluesuunnitteluun, ennallistamis- ja kunnostustoimenpiteet mukaan lukien, sillä se edistää koheesiopolitiikan mukaista alueellista lähentymistä.

Keinot vastata väestöhaasteeseen alueilla, joihin sen vaikutukset kohdistuvat erityisen voimakkaasti

28. toteaa, että vaikka koheesiopolitiikkaan kuuluu huomattava määrä tukitoimialoja, joilla voidaan osaltaan vastata väestöhaasteisiin, toimien vaikutusta on vaikea arvioida ilman väestörakenteeseen vaikuttavien investointien jäljittämiseen tarkoitettua järjestelmää. Tästä syystä komitea ehdottaa, että väestörakenteen muutos otetaan poliittisten tavoitteiden lisäksi koheesiopolitiikan monialaiseksi painopisteeksi ja että niiden alueiden osalta, jotka nimenomaisesti asettavat ohjelmissaan väestörakenteen muutoksen hallinnan yleiseksi tavoitteeksi, tavoitetta ryhdytään seuraamaan täydentämällä käytössä olevaa alueellista toimintamallia arvioinnilla, jossa tarkastellaan suunniteltujen toimien vaikutuksia nimenomaan väestörakenteen muutokseen. Hyödyllisiä indikaattoreita ovat esimerkiksi väestötiheys, vanhuusindeksi, syntyvyys, bruttomääräinen maahanmuutto, lasten osuus väestöstä ja peruspalvelujen saatavuus sekä erityiset taloudelliset ja sosiaaliset indikaattorit (esim. nuorten työllisyysaste ja digitaalisten palvelujen saatavuus), joiden avulla voidaan seurata koheesiopolitiikan vaikutusta väestörakenteen muutosprosessissa oleviin alueisiin.

29. huomauttaa, että alueilla on usein vaikeuksia määrittää rahoitusskenaarioita ja käytettävissä olevia välineitä, ja korostaa tarvetta helpottaa tällaisten välineiden saatavuutta ja keskittyä yhdennettyihin ja yksinkertaistettuihin kehyksiin, joiden avulla kaikki saatavilla olevat voimavarat voidaan ohjata väestörakenteen muutokseen vastaamiseen ja siihen sopeutumiseen.

30. ottaa huomioon, että yhdennetyt alueelliset investoinnit eli välineet, jotka on suunniteltu tukemaan tietyllä maantieteellisellä alueella järjestelmätasolla integroituja toimia, ovat tehokas keino hyödyntää koheesiopolitiikan tarjoamia mahdollisuuksia vastata väestöhaasteeseen. Yhdennettyjen alueellisten investointien toteuttaminen toiminnallisten alueiden tasolla niin, että laaditaan yhdennettyjä alueellisia strategioita, on erinomainen tapa edistää paikkalähtöisiä politiikkatoimia, joilla voidaan vähentää alueellista epätasapainoa ja edistää tasapainoisia alueellisia malleja, jotka perustuvat sosiaaliseen, taloudelliseen, digitaaliseen ja ekologiseen kestävyyteen. Komitea painottaa, että yhdennetyt alueelliset investoinnit ovat osoittautuneet aidosti menestyksekkäiksi monilla alueilla, kun taas toisilla niiden käyttö on harvinaista.

31. korostaa, että väestörakenteen muutoksesta selviytymiseen ja siihen sopeutumiseen tarvitaan kohdennettua rahoitusta, jonka yhteydessä julkisia rahoituslähteitä täydennetään yksityisillä varoilla, jotta saadaan aikaan väestörakenteen muutoksen vakavuuden edellyttämä kerrannaisvaikutus, sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia, joiden avulla voidaan kehittää paikallista infrastruktuuria ja edistää kyseisten aloitteiden pitkän aikavälin kestävyyttä. Saataville asetettava rahoitus on myös sovitettava julkisten palvelujen, kuten terveydenhuollon, koulutuksen, asumisen ja hoivapalvelujen alan investointitarpeisiin, ja siinä on otettava huomioon digitalisaatio, jota tarvitaan parantamaan alueiden kilpailukykyä ja houkuttavuutta väestörakenteen muuttuessa.

32. muistuttaa, että nykyisten alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen mukaan on jo mahdollista korottaa tukikynnystä ja myöntää toimintatukea. Väestörakenteen muutoksessa on kyse valtavasta haasteesta, jonka ratkaiseminen edellyttää, että tällaiset poikkeukset ovat linjassa SEUT-sopimuksen 174 artiklan kanssa ja että niissä otetaan huomioon väestöhaasteeseen vaikuttavat erilaiset näkökohdat, joita ovat paitsi alhainen väestötiheys myös nk. ultraikääntyminen.

33. huomauttaa, että kaikkein heikoimmassa asemassa oleville alueille voisi olla apua siitä, että väestökadosta eniten kärsivät alueet rinnastettaisiin syrjäisimpiin alueisiin viimeksi mainituille kaavailtujen valtiontukien osalta. NUTS 3 -tasoa pienempien alueyksiköiden väestöhaasteet on puolestaan kartoitettava asianmukaisesti aluetukikarttojen avulla. Vakavista ja pysyvistä väestöongelmista kärsivät alueet olisi tunnustettava ainakin ennalta määritellyiksi c-alueiksi SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan perusteella. Komission olisi myös harkittava tuki-intensiteetin nostamista viidellä prosentilla täydentävänä toimenpiteenä, jolla autetaan yrityksiä investoimaan näille alueille.

34. muistuttaa, että on tärkeää määrittää koheesiopolitiikan yhteydessä painopisteet, joilla voidaan vaikuttaa tehokkaimmin väestörakenteen muutokseen. Tiettyihin osa-alueisiin kohdennettavien yhteisrahoitusosuuksien korottaminen osoittaisi sitoutumista väestöhaasteen ratkaisemiseen ja on siksi suositeltavaa. Oiva esimerkki tämänkaltaisesta sitoutumisesta on Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin mukaisesti kaavaillut toimet eurooppalaisen lapsitakuun täytäntöönpanemiseksi.

35. muistuttaa, että verotus voi etenkin erityistilanteissa sovellettavien verohelpotusten tai -vapautusten muodossa olla erittäin merkittävä väline väestökadon torjunnassa ja keino kompensoida vaikeuksia, joita asukkailla saattaa olla tavaroiden ja palvelujen saannissa.

36. huomauttaa, että väestörakenteen muutosprosessissa olevat alueet tarvitsevat aloitteita, jotka auttavat niitä vastaamaan väestöhaasteeseen. Tästä syystä avointen data-avaruuksien suunnittelu ja luominen tekoälyyn perustuvien ennustemallien laatimiseksi onkin erittäin tärkeää. Mallien avulla voidaan kehittää luotettaviin tietoihin ja ennusteisiin perustuva päätöksentekojärjestelmä sellaista alue- ja strategista suunnittelua varten, jonka avulla koheesiopolitiikkaa voidaan hyödyntää tehokkaammin väestöhaasteen ratkaisemisessa ja siihen sopeutumisessa.

37. korostaa, että on lisättävä ongelmaan liittyvää tietämystä, ja toteaa, että alueiden välisten yhteistyöjärjestelmien koordinointiin on todistetusti olemassa tehokkaita toimintamalleja, jotka helpottavat parhaiden käytäntöjen vaihtoa. Komitea ehdottaakin, että perustetaan Euroopan komission tuella foorumi tai seurantakeskus, joka toimii vertaiskeskustelun areenana ja edellä esitetyn kaltaisten toimenpiteiden liikkeellepanevana voimana.

38. toteaa, että koheesiopolitiikan välinein kehitetään jo nyt toimia, jotka auttavat vastaamaan väestörakenteen muutokseen, mutta edessä olevat haasteet ovat vakavia ja siksi on myös otettava käyttöön kunnianhimoisia, yhdennettyjä, joustavia ja yksinkertaistettuja toimintalinjauksia, jotka eivät luo hallinnollisiin valmiuksiin kohdistuvia paineita eivätkä rajoita rahoituksen hallinnointia.

Bryssel 20. marraskuuta 2024.

Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja
Vasco ALVES CORDEIRO